

Overdenking over Exodus 20: 13

serie Tien Geboden – 7/11

*Gods Tien Woorden brengen muziek in ons leven
- het zesde gebod: Maak elkaars leven mogelijk!*

1^e lied: Zingt vrolijk, heft de stem naar boven – Psalm 33 (v. 1: OB; v. 5: GKb)

- 1 Zingt vrolijk, heft de stem naar boven, / rechtvaardigen, verheft de HEER.
Het past oprechten God te loven; / zingt nu zijn grote naam ter eer.
Prijst Hem in uw psalmen / met de schoonste galmen; / roept zijn weldaan uit.
Laat de keel zich paren / met de klank der snaren; / looft Hem met de luit.
- 5 De grote Schepper aller dingen / bezieet vanuit het hemels licht
de gang van alle stervelingen, / niets is bedekt voor zijn gezicht.
Hij vormt alle harten, / kent hun vreugd en smarten, / weet hoe mensen zijn.
Hij doorgrondt hun daden, / weet wat zij beraden, / kent hen, groot en klein.

Bijbel: Exodus 20: 13 (NBV21)

[6^e gebod]

¹³ Pleeg geen moord.

Matteüs 5: 21-24 (NBV21) – *Uit de Bergrede van Jezus*

- ²¹ Jullie hebben gehoord dat destijds tegen het volk is gezegd:
'Pleeg geen moord. Wie moordt, zal zich moeten verantwoorden voor het gerecht.'
- ²² Dit zeg Ik daarover: ieder die in woede tegen zijn broeder
of zuster tekeergaat, zal zich moeten verantwoorden voor
het gerecht. Wie hen voor nietsnut uitmaakt, zal zich
moeten verantwoorden voor het Sanhedrin. Wie 'Dwaas!'
zegt, zal voor het vuur van de Gehenna komen te staan.
- ²³ Wanneer je dus je offergave naar het altaar brengt en je
je daar herinnert dat je broeder of zuster jou iets verwijt,
- ²⁴ laat je gave dan bij het altaar achter; ga je eerst met die
ander verzoenen en kom daarna je offer brengen.

Romeinen 12: 9-21 (NBV21) – *Leef volgens de wil van God*

- ⁹ Laat uw liefde oprecht zijn. Verafschuw het kwaad en wees het goede toegedaan.
- ¹⁰ Heb elkaar lief met de innige liefde van broeders en zusters en acht de ander
hoger dan uzelf. (...)
- ¹⁷ Vergeld geen kwaad met kwaad, maar probeer voor alle mensen het goede te
doen. ¹⁸ Stel, voor zover het in uw macht ligt, alles in het werk om met alle mensen
in vrede te leven. ¹⁹ Neem geen wraak, geliefden, maar laat God uw wreker zijn (...)
- ²¹ Laat u niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede.

Overdenking - Maak elkaars leven mogelijk! (Exodus 20:13)

Gods geboden zijn goed voor mensen. Toch klinken ze ons vaak negatief in de oren. Veel geboden zeggen wat je *niet* moet doen: *geen* andere goden dienen, *geen* beelden maken, *niet* Gods naam misbruiken.

Ook het gebod van vandaag klinkt zo: **Pleeg geen moord.**

God stelt een duidelijke grens: blijf af van het leven van je naaste.

Die ander is, net als jij, naar Gods beeld geschapen.

Dat zesde gebod vinden wij vanzelfsprekend. Ook mensen die niet geloven, zullen zeggen: natuurlijk mag je niet doden.

De overheid verbiedt het ook.

En toch gebeurt het in onze wereld telkens weer. In oorlogen worden mensen brutaal getroffen en gedood. Ook in ons eigen land horen we soms van moord, vaak in tragische situaties: in gebroken relaties, in gezinnen of in de criminaliteit.

Bij dit gebod kun je ook denken aan abortus en euthanasie. Vroeger waren veel christenen daar duidelijk tegen, uit eerbied voor het leven als geschenk van God. Ik kan me daar nog steeds in vinden. Al begrijp ik ook dat mensen bij ernstig en ondraaglijk lijden soms tot beslissingen komen, die ik niet zou durven nemen. Dan besef ik dat ik niet voor hun keuzes verantwoordelijk ben, alleen voor de mijne.

Vandaag wil ik vooral stilstaan bij de **praktische kant van dit gebod**.

Want Jezus laat ons zien dat het niet alleen gaat om wat je *niet* mag doen.

Het gaat juist om iets **positiefs**: *heb je naaste lief als jezelf*.

Met moord maak je het leven van een ander definitief onmogelijk.

Maar **Gods bedoeling is juist dat wij elkaars leven mogelijk maken**.

In **Matteüs 5: 21-24** houdt Jezus dit gebod overeind:

‘Wie moordt, moet zich voor het gerecht verantwoorden.’

Hij scherpt het ook aan. Hij spreekt niet alleen over moord, maar ook over boosheid, schelden en kleineren.

‘Wie woedend tegen zijn broeder of zuster tekeergaat’, wie een ander uitscheldt voor ‘nietsnut’ of ‘dwaas’, die zit volgens Jezus al op een gevaarlijke weg.

Dat klinkt misschien overdreven. Is een lelijk woord dan zo erg?

Jezus weet hoe diep woorden kunnen raken. Een harde tong kan iemand verwonden. Soms doen lelijke woorden, kleineringen of genegeerd worden meer en langer zeer dan een blauwe plek. Misschien weten sommigen hier dat uit eigen ervaring. Jezus weet hoe ruzies kunnen groeien. Eerst is er irritatie. Dan een hard woord. Dan nog een harder woord. En voor je het weet, is de vrede, de harmonie weg.

Soms zeggen mensen dingen die ze later niet hadden willen zeggen.
Soms gaat dat onbewust, door ziekte, pijn, verwardheid of dementie.
Maar soms doen mensen elkaar ook bewust zeer.

Daarom waarschuwt Jezus ons. Hij zegt eigenlijk: pas op met wat er in je hart groeit. Want haat, wrok, afgunst en boosheid kunnen andermans leven zwaar maken.

Je kunt iemand niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk met woorden, met negeren, met minachting beschadigen. Daarom zegt Jezus: als er iets tussen jou en een ander in staat, probeer het goed te maken. Zoek verzoening. **Doe iets positiefs!**

Doe iets gekes
denk iets moois
zeg iets liefs
dan heeft elke
dag iets
Positiefs

Niet altijd lukt dat helemaal. Soms is de ander er niet meer.

Soms kan iemand het niet meer begrijpen. Soms is een situatie te ingewikkeld.

Maar voor zover 't van ons afhangt, vraagt God ons om vrede te zoeken.

Dat is de boodschap van **Romeinen 12: 9-21**. Paulus zegt daar: *'Laat uw liefde oprecht zijn. Heb elkaar lief als broers en zussen. Acht de ander hoger dan uzelf. Vergeld geen kwaad met kwaad. Stel, voor zover het in uw macht ligt, alles in het werk om in vrede te leven met alle mensen. Neem geen wraak, maar overwin het kwade door het goede.'* Dat is **de muziek die vanuit dit 6^e gebod opklinkt!**

Dat is mooi, maar ook moeilijk. Want een ander kan ons irriteren.

Iemand kan iets zeggen wat pijn doet. Iemand kan ons geduld op de proef stellen. Zeker als je dicht bij elkaar leeft, zoals hier in huis, merk je elkaars zwakke kanten. Dan is het niet altijd gemakkelijk of mogelijk om vriendelijk, geduldig en zachtmoedig te blijven.

De **Heidelbergse Catechismus** zegt ook rake dingen bij dit gebod. (Zondag 40)

God verbiedt niet alleen moord, maar ook dat wij onze naaste van zijn eer beroven, haten of kwetsen. De wortel daarvan ligt in afgunst, haat, toorn of wraakzucht.

God vraagt juist het positieve: heb je naaste lief als jezelf. Wees geduldig, vredelievend, zachtmoedig, barmhartig en vriendelijk. Doe zelfs je vijanden goed.

Je bent nooit te oud om dat opnieuw te horen. Je bent ook nooit te oud om daarin te groeien. Misschien niet meer met grote stappen. Maar wel met kleine dingen: sorry zeggen, een vriendelijk woord, een beetje geduld, iemand niet terugpakken of kleineren, maar in zijn waarde laten.

En als wij merken dat dit moeilijk is, mogen we kijken naar **Christus**.

Hij ging voor ons de weg van liefde, zelfs toen mensen Hem verwierpen en doodden. Hij gaf zijn leven, opdat wij zouden leven.

God vraagt ons om elkaars leven niet onmogelijk te maken, maar juist mogelijk.

Omdat Hij ons leven mogelijk maakt - vandaag, morgen en zelfs tot in eeuwigheid. Amen.

2^e lied: O grote God die liefde zijt - Gezang 481 (LvdK)

- 1a O grote God die liefde zijt, / o Vader van ons leven,
vervul ons hart, dat wij altijd / ons aan uw liefde geven.
- 2b Laat ons getrouw de weg begaan / tot allen die ons verre staan
en laat ons zonder vrezen / de minste willen wezen.
- 4 Wij danken U, o liefde groot, / dat Christus is gekomen.
Wij hebben in zijn stervensnood / uw diepste woord vernomen.
Nog klinkt dat woord; het spreekt met macht / en het wordt overal volbracht
waar liefde wordt gegeven, / wij uit uw liefde leven.

Zondag 40 (Heidelbergse Catechismus)

Vraag 105: Wat eist God in het zesde gebod?

Dat ik mijn naaste niet van zijn eer beroof, niet haat, kwets of dood.
Dit mag ik niet doen met gedachten, woorden of gebaren en nog veel minder met de daad, ook niet door middel van anderen, maar ik moet juist alle wraakzucht afleggen. Ook mag ik mijzelf geen letsel toebrengen, evenmin mag ik mijzelf moedwillig in gevaar begeven. De overheid draagt dan ook het zwaard om de doodslag te weren.

Vraag 106: Het gaat dus in dit gebod niet alleen om doodslag?

Nee. Door de doodslag te verbieden leert God ons ook dat Hij afgunst, haat, toorn en wraakzucht als de wortel van deze zonde haat en dat dit alles voor Hem doodslag is.

Vraag 107: Maar is het genoeg dat wij onze naaste, zoals gezegd, niet doden?

Nee, want terwijl God afgunst, haat en toorn verbiedt, gebiedt Hij dat wij onze naaste liefhebben als onszelf, jegens hem geduldig, vredelievend, zachtmoedig, barmhartig en vriendelijk zijn, zijn schade zoveel mogelijk voorkomen en dat wij ook onze vijanden goed doen.